

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет історії, політології та національної безпеки
Кафедра музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної
діяльності

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

ІСТОРІЯ ОДЯГУ І МОДИ

підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Луцьк – 2025

Силабус освітнього компонента «ІСТОРІЯ ОДЯГУ ТА МОДИ» підготовки бакалаврського освітнього рівня.

Розробник : Дмитренко Алла Адамівна, доцент кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності, кандидат історичних наук, доцент

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

(Надольська В. В.)

Силабус навчальної дисципліни затверджений на засіданні кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності

протокол № 2 від 17 вересня 2025 р.

Завідувач кафедри:

(Гаврилюк С.В.)

© Дмитренко А.А., 2025

1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 150/5	Спеціальність 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство	Рік навчання: 2-й Семестр: 3-й
ІНДЗ: є		Лекції: 10 год.
		Практичні (семінарські): 20 год.
	Освітньо-професійна програма «Музейний менеджмент, культурний туризм»	Самостійна робота: 110 год.
	Освітній рівень бакалаврський	Консультації: 10 год. Форма контролю: залік
Мова навчання	українська	Навчальний план 2024 р. зі змінами 2025 р.

II. Інформація про викладача

ППП: Дмитренко Алла Адамівна.

Науковий ступінь: кандидат історичних наук.

Вчене звання: доцент.

Посада: доцент кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності.

Контактна інформація: e-mail: dmytrenko.a@gmail.com

моб. телефон 0955893679 (вайбер)

Дні занять: див. електронний розклад <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу.

Силабус освітнього компонента «Історія одягу і моди» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти бакалаврського рівня. Він спрямований на вивчення здобувачами вищої освіти закономірностей та стилевих особливостей розвитку історичного костюму Єгипту та Європи від Античності до початку ХХІ століття, особливостей комплексів одягу України та вплив європейської моди на український костюм; оволодіння методикою результативного та кваліфікованого самостійного практичного використання набутих знань у професійній діяльності.

2. Мета і завдання освітнього компонента: формування системних знань про історію

розвитку одягу та моди та практичних навичок використання набутих знань у різних формах музейної роботи (при атрибутуванні компонентів одягу, побудові виставок та експозицій, культурно-масовій роботі), при створенні театральних костюмів, в історичних реконструкціях та ін.

Основними завданнями вивчення освітнього компоненту «Історія одягу і моди» є засвоєння здобувачами освіти загальних особливостей культури й мистецтва певної епохи, країни; естетичного ідеалу різних історичних епох; загального художнього стилю даної країни; стильових особливостей розвитку моди і зміни основних форм костюму; матеріалів для костюму; характерних для кожної епохи колірних поєднань і символіки основних кольорів в різних державах у різні історичні періоди; основних компонентів костюму різних епох і країн; особливостей взуття, зачісок, головних уборів і прикрас різних епох і країн; аналіз особливостей розвитку одягу і моди в Україні.

3. Soft skills. Вивчення освітнього компоненту дозволить здобувачам освіти розвинути комунікативні навички (чітко та переконливо доносити свої знання та ідеї); критичне мислення (здатність аналізувати культурні, соціальні та економічні аспекти, що впливають на моду), увагу до деталей (при вивченні комплексів одягу різних епох), креативність (здатність творчо осмислювати історичні набутки пристосовуючи їх до сьогодення), уміння працювати в команді, самостійність та відповідальність.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практ/ Семін	Сам. Роб.	Кон с.	Форма контролю / бали
Змістовий модуль 1. Історія одягу і моди Давнього Єгипту і європейський країн						
Тема 1. Історичний костюм як відображення розвитку суспільства	8	2		5	1	
Тема 2. Костюм стародавнього Єгипту, Греції і Риму	22	2	4	15	1	ДС, Б, Т, ІНДЗ, Р/12
Тема 3. Одяг епохи Середньовіччя.	23	2	4	15	2	ДС, Б, Т, ІНДЗ, Р/12
Тема 4. Західноєвропейський костюм XVI–XVIII ст.	28	2	4	20	2	ДС, Б, Т, ІНДЗ, Р/12
Тема 5. Одяг і мода XIX – початку XXI століття	25		4	20	1	ДС, Б, Т, ІНДЗ, Р/12
Разом за модулем 1	106	8	16	75	7	48 балів
Змістовий модуль 2. Історія одягу і моди в Україні						
Тема 6. Одяг Київської Русі (IX–XIII ст.)	20	2	2	15	1	ДС, Б, Т, ІНДЗ, Р/6
Тема 7. Українське вбрання XIV – початку XX ст.	29		2	20	2	ДС, Б, Т, ІНДЗ, Р/6
Разом за модулем 2	44	2	4	35	3	12 балів

Робота на семінарських заняттях						60 балів (6 балів x 10 занять)
Активна участь у роботі семінарських занять						5
Відвідування і робота на лекційних заняттях						10
Виконання завдань самостійної роботи						10
ІНДЗ						15
Всього годин / Балів	150	10	20	110	10	100

Форма контролю*: ДС дискусія, ДБ дебати, Т тести, ТР тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ робота в малих групах, МКР/КР модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота здобувачів вищої освіти виконується за завданням і при методичному керівництві викладача, але без його безпосередньої участі. Вона включає як повністю самостійне засвоєння окремих питань із пропонованих тем, так й опрацювання тем, які розглядаються під час аудиторної роботи. У ході самостійної роботи здобувачі вищої освіти опрацьовують та конспектують навчальну, наукову і довідкову літературу, виконують завдання, спрямовані на закріплення знань і формування умінь та навичок, готуються до поточного і модульного контролю з ОК.

№ теми	Види, зміст самостійної роботи
1	Опрацювання лекційного матеріалу. Опрацювати питання: Костюм як рухома архітектура; Мода як форма прояву якісних змін в предметному світі людини.
2	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарських занять. Опрацювати питання (підготовка презентації): Естетичний ідеал Стародавньої Греції і Риму та його вплив на формування одягу.
3.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарських занять. Опрацювати питання (підготовка презентації): Основні причини, які впливали на естетичний ідеал і зміни форм одягу в епоху Візантії, панування романського і готичного стилів.
4	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарських занять. Опрацювати питання (підготовка презентації): Особливості одягу і моди Італії, Іспанії і Франції в епоху Відродження.
5	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювати питання (підготовка презентації) з теми: Промисловий переворот початку XIX ст. і його вплив розвиток моди.
6	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювати питання (підготовка презентації) з теми: Князівсько-боярське вбрання періоду Київської Русі.
7	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювати питання (підготовка презентації) з теми: Особливості вбрання української еліти Лівобережжя та Правобережжя у XVIII–XIX ст.; костюм представників української інтелігенції кінця XIX – початку XX ст.: Т. Шевченка, І. Франка, Олени Пчілки, Лесі Українки, Ольги Кобилянської, Михайла Лисенка, Юрія Федьковича та ін. Національне вбрання кримських татар, караїмів і кримчаків.

Індивідуальне науково-дослідне завдання:

Підготувати презентацію про один зі стилів чи напрямів історичного костюму: коротко й чітко проаналізувати вплив естетичного ідеалу епохи, політичних та економічних чинників на формування одягу того чи іншого періоду і показати основні складові чоловічих і жіночих комплексів вбрання. Виступити з презентацією на семінарському занятті. Обсяг – до 20 слайдів. Максимальна оцінка – 15 балів. Враховується зміст, структурованість презентації, дотримання академічної доброчесності, технічних вимог, вміння представити результати дослідження аудиторії.

IV. Політика оцінювання

При вивченні освітнього компонента «Історія одягу і моди» застосовується поточний та підсумковий семестрові форми контролю. Також, передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу. Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях та семінарських заняттях, у формі виступів здобувачів вищої освіти з доповідями та під час дискусій при обговоренні навчальних питань на семінарських заняттях, у формі написання рефератів, виконання тематичних тестових завдань, підготовки ІНДЗ.

При вивченні освітнього компонента необхідно спиратися на конспект лекцій та рекомендовану навчальну, наукову і довідкову літературу. Вітається використання інших джерел з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії з проблем курсу.

Відвідування занять є обов'язковим. У разі підписання здобувачем вищої освіти індивідуального плану обов'язковим є виконання індивідуальних завдань згідно зі встановленим викладачем графіком. Високо оцінюється прагнення здобувачів вищої освіти: регулярно відвідувати заняття; плановірно та систематично засвоювати навчальний матеріал; активно працювати на лекційних і семінарських заняттях, брати участь в обговоренні дискусійних питань; повною мірою долучатися до активних форм навчання; відпрацьовувати пропущені семінарські заняття. Навчання за індивідуальним графіком може бути організоване за допомогою дистанційних технологій навчання, або в інший спосіб (електронний особистий кабінет здобувача, електронна пошта, доступні аудіокомунікаційні сервіси).

Недопустимими є: пропуски з неповажних причин та запізнення на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (окрім випадків, передбачених навчальним планом та методичними рекомендаціями викладача); списування та плагіат.

Здобувачі вищої освіти мають дотримуватися академічної доброчесності: самостійно виконувати усі навчальні завдання, завдання підсумкового контролю. У разі використання ідей,

тверджень, відомостей при виконанні усіх завдань, передбачених силабусом, необхідно у формі посилань вказувати на джерела інформації. Дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права. Дотримуватись положень «Кодексу академічної доброчесності ВНУ імені Лесі Українки».

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття з поважних причин та надав підтверджуючий документ, на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття (усно або у формі тестування) та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. Пропущені з поважних причин заняття відпрацьовуються у визначений час згідно затвердженого графіка.

Консультації здобувачам вищої освіти надаються: на кафедрі згідно графіку; онлайн за допомогою Viber чи електронної скриньки (за попередньою домовленістю з викладачем).

Результати навчання, здобуті здобувачем освіти шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються у ВНУ імені Лесі Українки шляхом валідації. Порядок та процедура визнання регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки». Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті (професійні курси/тренінги, громадянська освіта, онлайносвіта, професійні стажування та ін.), які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, тощо, які передбачені силабусом навчальної дисципліни. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або під час вивчення ОК (але не пізніше початку останнього місяця навчання, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання).

Загалом оцінювання здобувачів здійснюється відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти ВНУ імені Лесі Українки». Максимальну кількість балів (100) можна набрати упродовж семестру за результатами виконання усіх видів робіт, які передбачені силабусом:

1. Робота на семінарських заняттях (максимум 60 балів – 6 балів x 10 занять).
2. Активна участь у роботі семінарських занять (максимум 5 балів).
3. Відвідування і робота на лекційних заняттях (максимум 10 балів).
4. Виконання завдань самостійної роботи (максимум 10 балів).
5. Виконання ІНДЗ (максимум 15 балів).

V. Підсумковий контроль

Семестровий залік виставляється здобувачам освіти на підставі результатів виконання

усіх видів запланованої навчальної роботи упродовж семестру за 100-бальною шкалою. У дату складання заліку викладач фіксує у відомості суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості – 100. Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу.

Перелік питань для підсумкового контролю:

1. Чоловічий костюм канонічного стилю.
2. Жіночий костюм канонічного стилю.
3. Чоловічий костюм Стародавньої Греції.
4. Жіночий костюм Стародавньої Греції.
5. Чоловічий костюм Стародавнього Риму.
6. Жіночий костюм Стародавнього Риму.
7. Жіночий костюм романського стилю.
8. Чоловічий костюм романського стилю.
9. Жіночий костюм готичного стилю.
10. Чоловічий костюм готичного стилю.
11. Італійський (Венеція) чоловічий і жіночий костюм епохи Відродження.
12. Італійський (Флоренція) чоловічий костюм епохи Відродження.
13. Жіночий костюм Італії (Флоренція) епохи Відродження.
14. Іспанський чоловічий і жіночий костюм епохи Відродження.
15. Французький костюм епохи Відродження.
16. Чоловічий костюм епохи бароко.
17. Жіночий костюм епохи бароко.
18. Чоловічий костюм рококо.
19. Жіночий костюм епохи рококо.
20. Чоловічий костюм класицизму (кін. XVIII – першої чверті XIX ст.).
21. Жіночий костюм класицизму (кін. XVIII – першої чверті XIX ст.).
22. Чоловічий костюм класицизму (кін. XVIII – першої чверті XIX ст.).
23. Костюм епохи ампір (1800-1820 рр.).
24. Чоловічий і жіночий костюм 1830–40 рр. («бідермайєр», романтизм).
25. Чоловічий і жіночий костюм друге рококо або неорококо (1850-60 рр.)

26. Чоловічий і жіночий костюм позитивізм (1870–1890 рр.).
27. Європейський чоловічий і жіночий костюм стилю модерн.
28. Європейський чоловічий і жіночий костюм 1900–1930-х рр.
29. Європейський чоловічий і жіночий костюм 1940–1950-х рр.
30. Князівсько-боярський чоловічий і жіночий костюм X–XIII ст.
31. Вбрання польської шляхти й українських магнатів у XIV–XVIII ст.
32. Чоловіче і жіноче вбрання шляхти Правобережної та Лівобережної України кінця XVIII–XIX ст.
33. Вбрання української еліти XIX – початку XX ст.
34. Регіональні комплекси традиційного українського вбрання.
35. Вбрання кримських татар.
36. Вбрання караїмів.
37. Вбрання кримчаків.
38. Історичний костюм у різних формах музейної роботи.
39. Історичний костюм в історичних реконструкціях.
40. Історичний костюм у творчості театрів і кіно.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 – 81	
67 – 74	
60 – 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Білан М.С., Стельмашук Г.Г. Український стрій. Львів : Фенікс, 2000.
2. Волинська сорочка: телелекція в рубриці «Знай більше» [Електронний ресурс] / читає А. Дмитренко. 20.05.2021. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=OjcBM7iqig0>.
3. Дмитренко А. Збірка сорочок Любомльського краєзнавчого музею. *Минуле і сучасне Волині та Полісся. Музейна та пам'яткоохоронна діяльність на Любомльщині та Волині*. Наук. зб. Вип. 74. Матеріали Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції, Луцьк-Стара Виживка. Упоряд.: Г. Бондаренко, Є. Ковальчук, О. Остапук, С. Чибирак. Луцьк, 2023. С. 256–270. (1,0 обл. вид. арк.)

4. Дмитренко А. Червоний колір у колористичному вирішенні традиційних сорочок Волині. *Гуманітарний простір науки: досвід та перспективи*: Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Вип. 37. Переяслав-Хмельницький, 2023. С. 39–44.
5. Дмитренко А. Атрибутивні особливості європейського костюму кінця XIX – початку XX століття та його вплив на вбрання української еліти. *Гуманітарний простір науки: досвід та перспективи*: зб. матеріалів XL Міжнарод. наук. практ. інтернет-конф. (м. Переяслав, 4 березня 2024 р.). Переяслав, 2024. Вип. 40. С. 77–82.
6. Дмитренко А. Основні атрибутивні особливості вбрання українських жінок XVII–XVIII століття. The 4th International scientific and practical conference «Perspectives of contemporary science: theory and practice» (May 26–28, 2024) SPC «Sci-conf.com.ua», Lviv, Ukraine. 2024. С. 1230–1233.
7. Дмитренко А. Традиційне вбрання села Черче. *Минуле і сучасне Волині та Полісся. Камінь-Каширський район в історії України і Волині*. Науковий збірник. Випуск 69. Матеріали Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції, Луцьк – Камінь-Каширський. Упоряд.: Г. Бондаренко, А. Силук, А. Шваб, С. Чибирак. Луцьк, 2020. С. 62–67.
8. Коротка історія одягу: від прадавніх часів до наших днів. URL: <https://ohliadach.newmedia.zp.ua/2024/07/27/%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F-%D0%BE%D0%B4%D1%8F%D0%B3%D1%83-%D0%B2%D1%96%D0%B4-%D0%B4%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BD%D0%B8-%D0%B4%D0%BE-%D0%BD%D0%B0%D1%88%D0%B8%D1%85-%D0%B4%D0%BD%D1%96/>.
9. Косміна О. Назви верхнього хутряного одягу X–XVIII століть (матеріали до термінологічного словника). *Народознавчі Зошити*. 2016. Вип. 4. С. 860–872. URL: <https://nz.lviv.ua/archiv/2016-4/13.pdf>
10. Стамеров К. К. Нариси з історії костюма. Ч. 1 : до XV ст.; Ч. 2 : XVI–XVIII ст. Київ: Мистецтво, 1978. 243 с.
11. Стельмашук Г. Давнє вбрання на Волині : Етнографічно-мистецтвознавче дослідження. Луцьк : Волинська обл. друк., 2006.
12. Стельмашук Г. Українське народне вбрання. Львів : Апріорі, 2013.
13. Шевнюк О. Л. Історія костюма : Навч. посібн. Київ : Знання, 2008. 375 с., кольор. іл.
14. 16-th century costume and fashion history. Europeanrenaissance. URL: <https://world4.eu/16th-century-costumes-fashion/>.
15. A Thrilling Journey through The Spanish Fashion History. URL: <https://sensationalspain.com/spanish-fashion-history/>.
16. BelfantiCarlo Marco.Was fashion a European invention? URL: <https://www.cambridge.org/core/journals/journal-of-global-history/article/abs/was-fashion-a-european-invention/F5F3F3049F624CBAFBF161E7FE77CEC7>

Інтернет-ресурси

1. Довідник української моди. <https://www.buro247.ua/fashion/encyclopedia/fashion-directory-of-ukraine.html>
2. Світ костюму. URL: <http://mir-kostuma.com>.
3. Сайт Roksana: Історія одягу. URL: <https://roksana-shop.com/blog/istoriya-odyagu>.
4. Сайт Латка-складка: Історія стилю: Як змінився підхід до одягу та пошиття протягом десятиліть. URL: <https://latka.biz.ua/istoria-styliu-odiahu/>.
5. Сайт Модний оглядач. URL: <https://ohliadach.newmedia.zp.ua/category/%D0%BF%D0%BE%D1%87%D0%B8%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B8/%D0%B5%D0%BD%D1%86%D0%B8%D0%BA%D0%BB%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D1%96%D1%8F-%D0%BC%D0%BE%D0%B4%D0%B8/>.